Odbor maturantov se pripravlja na 280 obletnico
Povzetek zgodovine novomeške gimnazije

ChatGPT 09.11.2025

Ustanovitev in začetki

Gimnazija Novo mesto je bila ustanovljena 08.08.1746 z odlokom cesarice Marije Terezije.

Pouk se je pričel 3. novembra 1746, v začetnem prostoru v starem mestu (glasbeni šoli Marjana Kozine današnje lokacije).

Prvi prefekt gimnazije je bil pater Godfrid Pfeiffer, na začetku je šolo obiskovalo 66 dijakov.

Obdobje frančiškanov in začetna vloga

Upravljanje šole so sprva prevzeli novomeški frančiškani, to je bilo značilno za zgodnje obdobje delovanja.

Gimnazija je kmalu postala pomemben kulturni in izobraževalni center za regijo (Dolenjska), vplivala je na razvoj pismenosti, kulture in intelektualnega življenja.

Prehod pod državno upravo in razvoj

Leta 1870 je država prevzela vodenje gimnazije od frančiškanov — to pomeni začetek bolj laičnega sistema poučevanja in upravljanja.

Reforme šolskega sistema so vplivale tudi na gimnazijo; njen status in oblika se je spreminjala skozi stoletja (glede trajanja programa, vrste gimnazije).

Stavba in fizične spremembe

Leta 1912 je bila dokončana nova šolska stavba na Seidlovi cesti, ki je še danes dom gimnazije.

Do te gradnje je bila šola sprva nastanjena drugje, v delu starega mestnega jedra, blizu zdajšnje stare gimnazijske lokacije (glasbene šole).

Spremembe v 20. stoletju

Obe svetovni vojni, politične spremembe (implikacije obeh vojn, spremembe državnega sistema) so pustile svoj pečat na delovanju šole.

Šolske reforme v Sloveniji so vplivale tudi na gimnazijo: npr. spremembe šolskih programov / trajanja gimnazije.

Leta 1958 je bila uvedena sprememba glede trajanja (iz osemletne oz. nižje + višje v “štiriletno” – kar pomeni prilagoditev programa).

Moderni razvoj in jubileji

Gimnazija je skozi čas ohranjala status klasične ali splošne gimnazije, prilagajala učne načrte in programe (npr. obstaja oddelek klasične gimnazije).

Ob jubilejih so pripravljeni zborniki in kronike šole — npr. ob 225 letih (1971), ob 260 letih (2006), ob 270 letih (2016).

Šola je v sodobnem času med drugim prejemnica priznanj (npr. občinsko priznanje Novo mesto ob občinskem prazniku).

Vpliv in znane osebnosti

Gimnazija Novo mesto se lahko pohvali z bogato listo nekdanjih dijakov / alumnov, ki so pomembno prispevali na področjih znanosti, umetnosti ali kulture – npr. poimenujejo jih: Josip Plemelj, Ivan Tavčar, Oton Župančič, Dragotin Kette, Marjan Kozina, Miran Jarc, Marjan Mušič, Leon Štukelj in drugi.

Prepoznana je kot ena izmed najstarejših izobraževalnih ustanov z neprekinjeno tradicijo v Sloveniji.

Izzivi in poslanstvo danes

V sedanjosti gimnazija deluje kot moderna izobraževalna ustanova, ki ponuja različne vrste programov (splošna gimnazija, klasična gimnazija, izbira predmetov, mednarodna matura ipd.).

Ohranja svoje poslanstvo biti prostor, kjer se razvijata strokovnost in ustvarjalnost, kjer se dijake spodbuja k samostojnemu mišljenju in kritični zavesti.